

БАГАЖ БЕЗПЕКИ ПОСІБНИК ЩОДО ГЕНДЕРНОГО НАСИЛЬСТВА ДЛЯ ЛЮДЕЙ, ЯКІ ТІКАЮТЬ ВІД ВІЙНИ

Запобігання та підтримка в ситуаціях гендерного насильства під час та після війни
Вплив і наслідки війни для жінок і дівчат, аспекти яких перетинаються з гендерним насильством

Публікація: Асоціація за Свободу та Гендерну Рівність – A.L.E.G., Сібіу/Румунія

Консультаційний центр: Понеділок-П'ятниця, 9:00 - 17:00

Телефон: 0753 893 531

E-mail: contact@aleg-romania.eu

Сайт: www.aleg-romania.eu

Тексти та документація: Біанка Дротлефф

Перегляд: Джорджіана Єпуре, Еніко Галл, Камелія Прока

Графіка: Габріела Ходжя

Місце та дата видання: Сібіу, Румунія, 2023

Ця публікація була підготовлена за фінансової підтримки Центру репродуктивних прав (Center for Reproductive Rights) та Фонду народонаселення ООН, відповідно Міжнародного комітету порятунку. Інформація, тлумачення та висновки не обов'язково відображають погляди донорів або партнерів.

БАГАЖ БЕЗПЕКИ ПОСІБНИК ЩОДО ГЕНДЕРНОГО НАСИЛЬСТВА ДЛЯ ЛЮДЕЙ, ЯКІ ТІКАЮТЬ ВІД ВІЙНИ

Запобігання та підтримка в ситуаціях гендерного насильства під час та після війни
Вплив і наслідки війни для жінок і дівчат, аспекти яких перетинаються з гендерним насильством

CUPRINS

1. ВСТУП	9
2. ВПЛИВ ВІЙНИ НА ДІВЧАТ І ЖІНОК	10
Причини гендерного насильства та типи агресорів	10
Уразливі категорії які зазнають певної форми насильства під час збройних конфліктів	11
Форми гендерного насильства	13
Гендерне насильство на етапах біженства	14
3. ГЕНДЕРНЕ НАСИЛЬСТВО В КРАЇНІ ПОХОДЖЕННЯ ТА ПІД ЧАС ТРАНЗИТУ	16
Домашнє насильство під час і після війни: <i>Чи перебуваєш ти в ситуації насильства?</i>	16
Сексуальне насильство як зброя війни	18
Сексуальне насильство з боку оборонних або миротворчих сил	18
4. ГЕНДЕРНЕ НАСИЛЬСТВО В КРАЇНІ ПЕРЕБУВАННЯ	19
Вдома / тимчасове житло	20
На роботі	20
В лікарні	21
На вулиці	21
5. НАСЛІДКИ ГЕНДЕРНОГО НАСИЛЬСТВА ТА ЗАГАЛЬНІ РЕАКЦІЇ	22
6. ЗАХИСТ ВІД ГЕНДЕРНОГО НАСИЛЬСТВА ТА ТВОЇ ПРАВА В РУМУНІЇ	23
a. Служби захисту	25
b. Медичні послуги	26
c. Служби соціальної допомоги	26
d. Служби судів і прокуратури	27
e. Послуги щодо домагань на робочому місці	28
7. ДОДАТКИ	31
Додаток 1 – Анкета самооцінки стосунків пари	31
Додаток 2 - Самодопомога при травмі	32
Додаток 3 - План/Багаж безпеки	33
Додаток 4 - Пояснення термінології, яка використовується в цьому посібнику	35
8. ПОСИЛАННЯ/ЗАКЛЮЧНІ ПРИМІТКИ	39

1. ВСТУП

У будь-якій громаді світу є люди, які в певний момент свого життя постраждали від актів насильства. Насильство, вчинене озброєними групами в конфліктних ситуаціях, часто широко розголошується, тоді як зловживання, вчинені за зачиненими дверима в межах власного дому, часто залишаються повністю прихованими.

Люди, які тікають від війни, біженці або переміщені особи, є більш уразливими до актів насильства, включаючи сексуальне або гендерне насильство. Гендерне насильство найбільш поширене у середовищах, де спостерігається загальна відсутність поваги до прав людини. Найбільш уразливими до порушень прав людини є жінки та діти.

Гендерне насильство щодо біженців, особливо жінок і дітей, проявляється через нерівні відносини влади в рамках спільнот інтересів; його використовують як зброю війни та як засіб здійснення влади. Його часто використовують саме люди, яким доручено захистити біженців або переміщених осіб.

У контексті кризи, викликаній війною в Україні, Асоціація за Свободу та Гендерну Рівність - A.L.E.G. надає ряд послуг через Інформаційно-консультаційний центр із запобігання та протидії домашньому насильству, в якому об'єднує досвід, накопичений за останні 18 років діяльності щодо запобігання та протидії гендерному насильству, а також отримані уроки від людей, які пережили насильство, та груп підтримки програми Я теж можу це зробити.®

Послуги A.L.E.G. які підтримують людей, що тікають від війни, включають:

- Психосоціальна підтримка жінок-біженок з України, які знаходяться у повіті Сібіу, з перекладом на українську мову, координувана психологами A.L.E.G., які мають досвід у надання підтримки в управлінні травмою гендерного насильства
- Індивідуальна психологічна консультація з усним перекладом на українську мову
- Інформаційно-просвітницькі сесії пов'язані з правами жінок та запобіганням гендерного насильства
- Короткі тематичні або творчі майстер-класи (наприклад: йога, курси самооборони для дорослих і дітей, культурні вечори, майстер-класи для підлітків тощо)

Для кого призначений цей посібник?

Посібник особливо адресований біженцям з України, які проживають у Сібіу, головному місці діяльності Асоціації A.L.E.G. Але зміст, поданий у цьому посібнику, пов'язаний з гендерним насильством у контексті війни, загалом застосовний до всіх біженців, і більшість послуг із захисту, правової, медичної та соціальної допомоги, згаданих у Розділі 6, доступні на національному рівні.

2. ВПЛИВ ВІЙНИ НА ДІВЧАТ І ЖІНОК

Негативний вплив війни на гендерну рівність було широко вивчено та визнано таким, що має помітні наслідки як у короткостроковій, так і в довгостроковій перспективі.¹ Причини та масштаби збройних конфліктів можуть бути різними, але наслідки для жінок і дівчат у всьому світі однакові. Вони непропорційно страждають від різних форм гендерного насильства² внаслідок війни, часто змушені покинути свою країну походження, що посилює ризик сексуального насильства та смертності, економічної та соціальної вразливості через обмежений доступ до джерел доходу або до базових послуг та навіть ризик програмування бідності від одного покоління до наступного, особливо у випадку овдовілих жінок.

! Гендерне насильство є загальним терміном для будь-яких шкідливих дій, які вчиняються проти волі людини та які ґрунтуються на соціально приписаних (гендерних) відмінностях між чоловіками та жінками. Шкідливі дії можуть включати фізичну, сексуальну або психічну шкоду або страждання, погрози таких дій, примус та інші дії позбавлення волі, які можуть мати місце в громадському або приватному просторі. У той час як жінки, чоловіки, хлопці та дівчата однаково можуть постраждати від такої жорстокої поведінки, жінки та дівчата є основними жертвами гендерного насильства.

Незважаючи на несприятливі наслідки, з якими стикаються жінки та дівчата через війну, вони також стають ініціаторами змін. Війна в Україні показує нам, що жінки беруть на себе нові ролі та обов'язки, які традиційно вважаються «чоловічими»: безпосередня участь у бойових діях,³ хоча вони не користуються таким же статусом і визнанням, як чоловіки, вони стають основними годувальниками сім'ї або відіграють важливу роль у допоміжних службах для збройних сил і у відбудові суспільства.⁴

ПРИЧИНИ ГЕНДЕРНОГО НАСИЛЬСТВА ТА ТИПИ АГРЕСОРІВ

Гендерне насильство базується на нерівних відносинах влади та повноважень між жінками та чоловіками, де жінки перебувають у стані підпорядкування чоловікам. Основним наміром є принизити, контролювати або змусити людину почуватися неповноцінною та/або безсилою.⁵ Ці погляди та поведінка часто підтримуються та зміцнюються соціальними та культурними нормами, цінностями та структурами, наявними в суспільстві в певний час.⁶ Наприклад, у ЗМІ ми часто бачимо ситуації, коли жінок звинувачують, коли вони зазнають сексуального насильства, на тій підставі, що вони провокують таку поведінку. Але слід пам'ятати, що особа, яка постраждала від будь-якої форми насильства, не несе відповідальності за дії агресора.

Гендерне насильство також є насильством, спрямованим проти гендерних меншин, таких як трансгендери та їхні парні стосунки.

Відсутність поваги до жінок з соціальної та економічної точки зору, а також до їхньої роботи та прийняття гендерно-специфічних ролей зміцнюють припущення, що чоловіки мають повноваження приймати рішення та контролювати жінок. Ця нерівність повноважень і влади ще більше посилюється, коли в суспільстві є незгода або недостатня обізнаність щодо прав людини, гендерної рівності, демократії та ненасильницьких засобів вирішення конфліктів.⁷

Агресорами можуть бути близькі, інтимні партнери жертви, колишні партнери, а також незнайомі люди, залежно від контексту, в якому відбувається насильство. Наприклад, у випадку жінок і дівчат, які зазнали сексуального насильства під час війни або біженства, злочинцями можуть бути військові, поліція, збройні групи або працівники гуманітарних організацій. Також, сексуальне насильство, дискримінація та/або відмова в доступі до базових послуг і можливостей для роботи або освіти, як у країні походження, так і в країні перебування, можуть бути вчинені партнерами, членами родини, членами громади, установами та організаціями. У таблиці нижче показано потенційних агресорів в залежності від близькості до потерпілого, але цей перелік не є вичерпним.

ПОТЕНЦІЙНІ АГРЕСОРИ, БЛИЗЬКІ ДО ЖЕРТВИ

- Чоловік, (колишній) інтимний партнер
- Члени сім'ї
- Друзі
- Вчителі
- Священники
- Роботодавці
- Колеги по роботі
- Інші близькі члени спільноти, які мають владу, авторитет або контроль

ПОТЕНЦІЙНІ АГРЕСОРИ НЕВІДОМІ ЖЕРТВІ

- Члени громади
- Члени суспільства
- Установи та організації
- Урядові актори
- Гуманітарні працівники
- Солдати
- Правоохоронні органи, поліція
- Мережі торгівлі людьми
- Інші суб'єкти суспільства, які мають владу, авторитет або контроль

УРАЗЛИВІ КАТЕГОРІЇ ЯКІ ЗАЗНАЮТЬ ПЕВНОЇ ФОРМИ НАСИЛЬСТВА ПІД ЧАС ЗБРОЙНИХ КОНФЛІКТІВ

Під час війни жінки беруть на себе ризики та відповідальність, щоб врятувати себе, своїх дітей і сім'ї, часто змушені залишати свої домівки та мережі підтримки. У конфліктних ситуаціях жінки часто долають великі відстані за їжею, водою, притулком та медичною допомогою, що також підвищує ризик нападу, сексуального насильства або іншого зловживання.⁸

На додаток до цих гендерних факторів уразливості, бути жінкою або дівчиною також перетинаються з іншими критеріями, такими як вік, *(не)дієздатність, сексуальна орієнтація, релігія або етнічна приналежність*. Соціальна нерівність, що базується на таких критеріях, збільшує схильність до насильства та рівень уразливості.

На ілюстрації нижче показано найбільш вразливі соціальні категорії, які знаходяться на перетині гендерних та інших критеріїв ідентичності.

Мал. 1 - Категорії з підвищеним ризиком насильства

! Дівчатам загрожує експлуатація, переслідування та насильство з боку членів родини, військових, озброєних груп, поліції, та навіть гуманітарних працівників. Під час збройного конфлікту структури підтримки та захисту значно послаблюються, а вразливість дівчат значно підвищується через відсутність доступу до школи та освіти, ранні шлюби через бідність, спричинену війною, або збільшення домашніх обов'язків

! Незважаючи на те, що всі жінки страждають під час війни, існуючі проблеми для дівчат і жінок з інвалідністю загострюються, впливаючи на їхній доступ до громади, сімейної підтримки, освіти чи медичної допомоги, на яку вони розраховували до війни. Вони можуть стикатися з різними проблемами через обмежену мобільність, що може призвести до обмеження доступу до базових послуг (притулок, їжа, засоби гігієни та медичне обслуговування), неможливість уникнути жорстокого поводження через те, що вони не можуть захистити себе, або нездатність отримати доступ до механізмів звітності та правосуддя.

! Під час збройного конфлікту, крім віку, недостатньої мобільності та поганого здоров'я, літні жінки можуть зіткнутися з бідністю, спричиненою нездатністю працювати або порушенням пенсійної системи та ігноруванням потреби в здоров'ї та харчуванні, доступі до соціальних послуг та охорони здоров'я, часто надається перевага молоді. Вони також можуть стикатися з почуттям самотності та відсутності захисту, часто залишаючись вдома під час війни, тому що вони не хочуть бути тягарем для своєї родини або хочуть захистити свій дім, або ізоляції, часто не маючи можливості втекти від конфлікту.

! Збройний конфлікт сильно впливає на права та безпеку людей різної сексуальної орієнтації, які часто є одними з найменш захищених соціальних груп. Таким чином, у цих ситуаціях сексуальні меншини мають суворо обмежений доступ до медичних послуг, змушені залишати свої домівки проти власної волі або стикаються з неможливістю залишити свою країну через документи, що посвідчують особу, в яких їх стать при народженні відрізняється від теперішньої. На тлі війни соціальна та економічна маргіналізація часто штовхає цих людей на сексуальну експлуатацію.

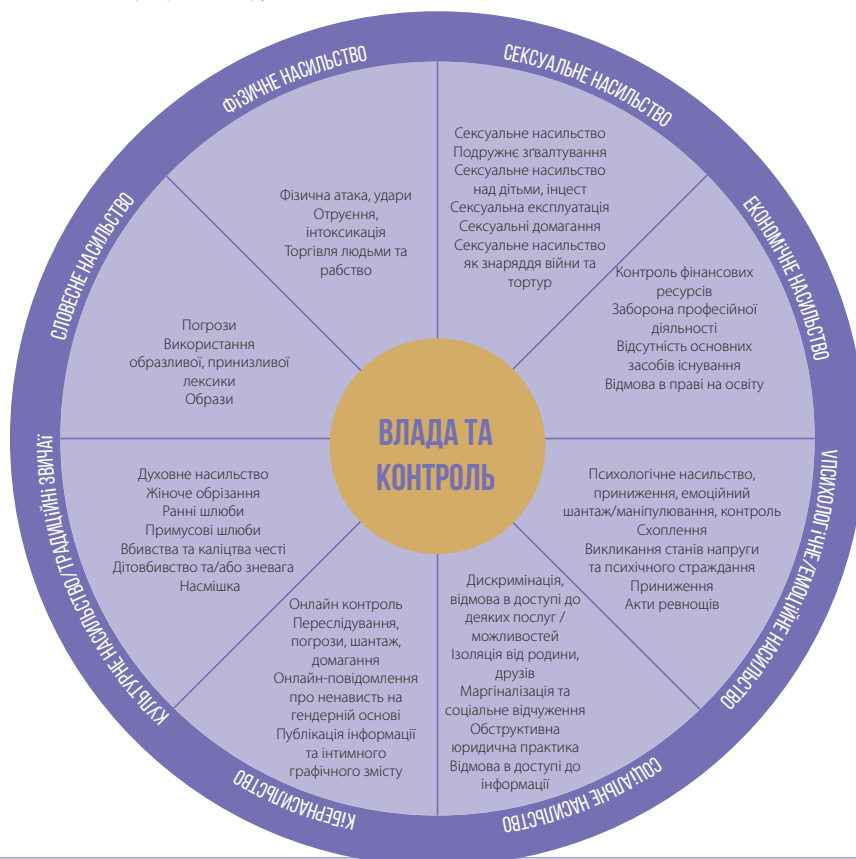
ФОРМИ ГЕНДЕРНОГО НАСИЛЬСТВА

Гендерне насильство проявляється в різних формах: від найбільш помітних, таких як фізичне та сексуальне насильство, до менш помітних, але не менш серйозних форм, таких як емоційне та економічне насильство. Часто жертви зазнають кількох видів насильства одночасно.

На зображенні нижче приведені найпоширеніші форми гендерного насильства, супроводжувані прикладами типової поведінки для кожної з них, з якою жінки та дівчата стикаються у повсякденному житті, але які загострюються в умовах війни. Будь-яка з цих форм насильства порушує гідність і права дівчат і жінок-біженок на життя, свободу та безпеку.

Мал. 2 – Форми гендерного насильства щодо дівчат і жінок-біженок

* Адаптовано за Програмою втручання в домашнє насильство, Міннесота, www.theduluthmodel.org

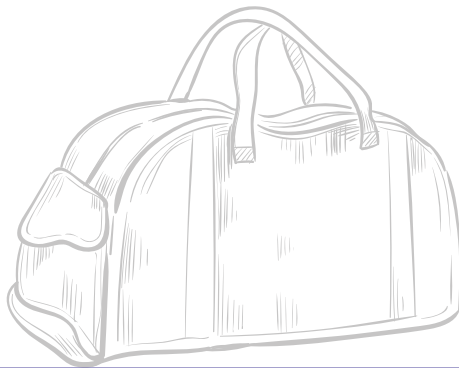

Багато жінок і дівчат протягом свого життя стикалися з різними формами гендерного насильства. Часто образлива поведінка (така, як показана на малюнку вище) може сприйматися як нормальна, оскільки багато жінок відчувають її. Жінки, які подолали насильство, часто стикаються з культурою мовчання, засудження з боку сім'ї або громади, страху перед повторними насильствами, недовіри до влади, коли вони вирішують висловитися, або навіть відсутності законів і державних послуг для захисту, інформування, запобігання та боротьби з цим явищем. Такий соціальний тиск призводить до дуже низької кількості повідомлень про випадки гендерного насильства. Наприклад, в Україні підраховано, що до початку війни було зареєстровано лише 15% усіх випадків гендерного насильства.⁹ У контексті війни нормалізація та прийняття гендерного насильства зростає, оскільки пріоритети громади, установ та державних служб у країні походження орієнтовані на виживання та соціальну реконструкцію, а жорстокість насильства, з яким стикаються жінки та дівчата в різних ситуаціях, зведена до мінімуму.

ГЕНДЕРНЕ НАСИЛЬСТВО НА ЕТАПАХ БІЖЕНСТВА

Під час збройних конфліктів соціальні структури розриваються, а жінки та діти піддаються підвищеному ризику насильства, коли залишають свої домівки та країну.¹⁰ Наприклад, люди, чий посвідчення особи та проїзні документи були залишені в зонах конфлікту, конфісковані чи втрачені під час від'їзду або у випадку перенаселеності таборів для біженців, можуть легше стати жертвами торгівлі людьми, примусової праці, примусової проституції або інших злочинів. Часто члени сім'ї розходяться під час від'їзду/переїзду та подорожі, залишаючи дітей розлученими зі своїми сім'ями або жінок, єдині хто відповідає за безпеку сім'ї чи домогосподарства.

На зображенні нижче показано етапи біженства та приклади гендерного насильства, яке може статися за цих обставин.

Мал. 3. - Гендерне насильство на етапах біженства, можливі ситуації ризику

Жорстоке поводження з боку тих, хто контролює владу, обмін натурою (секс, зґвалтування), викрадення представниками конфлікуючих сторін, у тому числі силовиками, масові зґвалтування з подальшою небажаною вагітністю.

ПІД ЧАС КОНФЛІКТУ/ ДО ВІД'ІЗДУ

Сексуальні напади з боку бандитів, прикордонників, захоплення з метою торгівлі людьми, работоргівля.

ПІД ЧАС БІЖЕНСТВА, ВІД'ІЗДУ

Сексуальне насильство над тими хто повернулися, як форма помсти, сексуальний шантаж в обмін на врегулювання правового статусу, усунення від процесу прийняття рішень, відмова в доступі до ресурсів, документів, що засвідчують особу, відмова у праві на повернення та користування власністю.

Сексуальне насильство, примус, шантаж з боку влади або опікунів розлучених дітей, домашнє насильство, вимагання сексуальних послуг в обмін на товари, відновлення болісних традиційних практик.

ПІД ЧАС РЕІНТЕГРАЦІЇ

У КРАЇНІ ПРИТУЛКУ

Подібно до згаданих у фазі біженства, від'їзду.

ПІД ЧАС РЕПАТРІАЦІЇ

3. ГЕНДЕРНЕ НАСИЛЬСТВО В КРАЇНІ ПОХОДЖЕННЯ ТА ПІД ЧАС ТРАНЗИТУ

Гендерне насильство відбувається будь-де та будь-коли: воно може бути використано як зброя війни, вчинене миротворцями, які мають захищати, а також воно може бути увічнене у сімейному оточенні, де життя мало б бути безпечним.¹¹ Ці обставини ставлять під загрозу безпеку дівчат і жінок і можуть перешкодити їм явно висловити свою згоду, тим самим полегшуючи виправдання гендерного насильства з боку агресорів. Тому важливо розуміти всі ці ситуації, які ставлять жінок і дівчат у невідгідне становище та підривають їхнє право висловити свою згоду та жити без насильства. Нижче описані найпоширеніші форми гендерного насильства під час та після конфлікту.

ДОМАШНЄ НАСИЛЬСТВО ПІД ЧАС І ПІСЛЯ ВІЙНИ: ЧИ ПЕРЕБУВАЄШ ТИ В СИТУАЦІЇ НАСИЛЬСТВА?

Обставини війни не розглядаються як причина домашнього насильства, але участь у конфлікті та вплив травми війни можуть стати тригером для епізодів насильства та підвищення його інтенсивності. Серед факторів, які сприяють зростанню домашнього насильства під час війни, є: страх і невпевненість, соціально-економічна нестабільність, порушення сімейної динаміки та стосунків, збільшення споживання алкоголю та наркотиків, легкий доступ до різних видів зброї, поява пост-травматичного стресового синдрому у контексті громадянських війн, у яких переважно беруть участь чоловіки які не готові до досвіду війни.

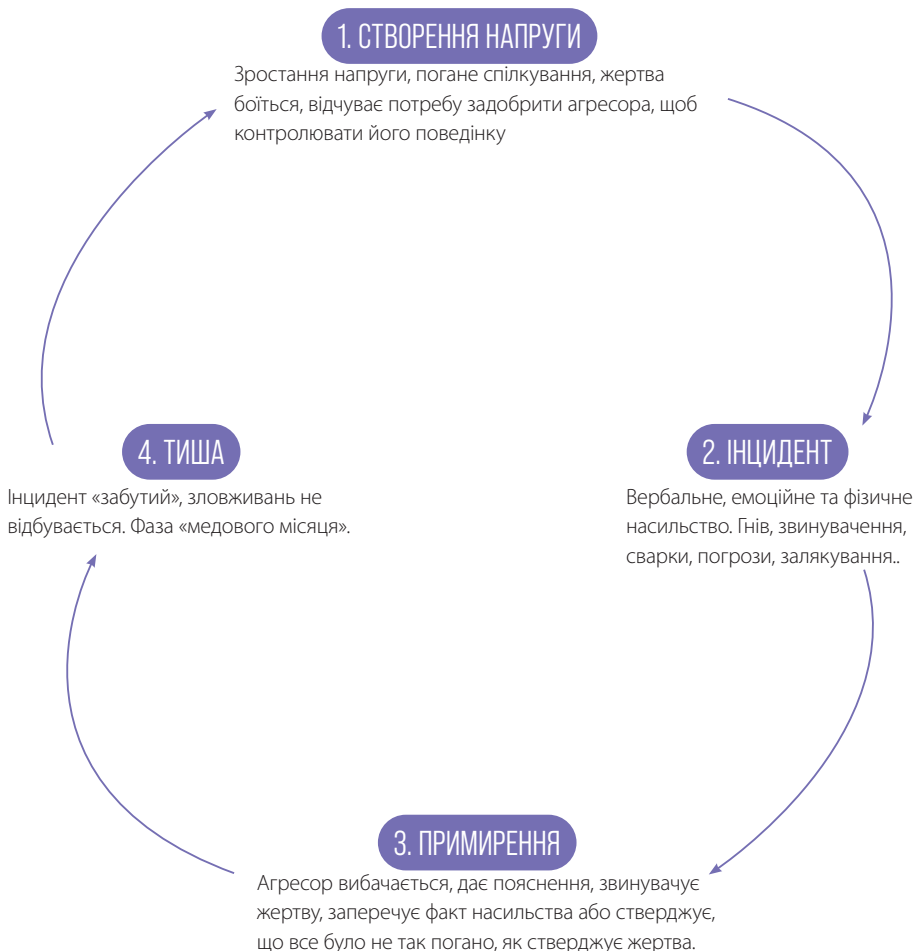
Під час війни існує звичайна практика, коли чоловіки повертаються з фронту прямо додому, несучи з собою весь досвід збройного конфлікту та пов'язану з ним травму. Прославляється їхня участь у війні, внесок для захисту родини та Батьківщини, підвищується толерантність до агресивної поведінки, емоційного маніпулювання. Вони часто можуть ставати більш агресивними, присвоюючи собі більше прав керувати сім'єю, що сприяє нерівному розподілу влади в ній, збільшуючи ризик домашнього та гендерного насильства. Жінки часто повертаються до традиційної ролі яка полягає в догляді за дітьми, літніми та хворими. Через відсутність спеціальних стратегій реабілітації та реінтеграції, жінки змушені піклуватися про членів сімей учасників бойових дій, які можуть мати психологічні або фізичні травми.

У таких ситуаціях найчастіше люди, які пережили насильство, звертаються за допомогою лише тоді, коли насильство загострюється, стає більш серйозним та/або повторюється та може поставити під загрозу їх життя. Для багатьох це не перший раз, коли вони зазнають насильства з боку інтимного партнера. В Україні

у 2018 році в поліцію були повідомлені 115.000 випадків домашнього насильства з боку партнера або колишнього партнера, але на тлі пандемії у 2020 році кількість випадків зросла на 50%. З них 80% були повідомлені жінками.¹² Очікується, що після війни ця кількість зросте ще більше.

У випадку насильства з боку інтимного партнера, зловживання виглядає по-різному для кожної людини/стосунків залежно від ситуації. У одних і тих же відносинах, образлива поведінка може час від часу змінюватися, а в деяких випадках може здаватися, що вона припиняється, перш ніж повторюватися. Це часто називають циклом жорстокого поводження і включає чотири етапи, описані нижче.

Мал. 4 - Цикл зловживання

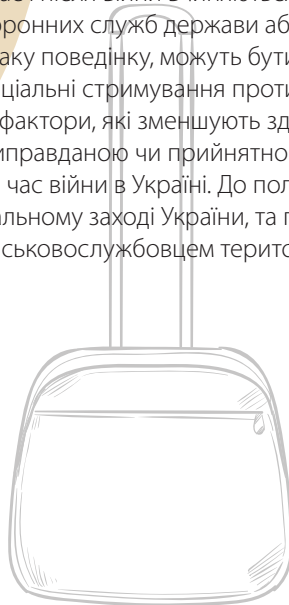
Зловживання іноді важко визначити, воно може бути як непомітним, так і очевидним. Анкета для самооцінки в Додатку 1 розроблена для тих, хто хоче дізнатися, чи не перебувають вони у насильницьких стосунках. Знання ознак може допомогти вам краще зрозуміти ситуацію та допомогти вам шукати та отримати допомогу.

СЕКСУАЛЬНЕ НАСИЛЬСТВО ЯК ЗБРОЯ ВІЙНИ

Жертвами сексуального насильства під час війни є переважно жінки та дівчата. Незважаючи на те, що сексуальне насильство під час конфлікту також використовується проти чоловіків, воно вчиняється чоловіками і все ще є вираженням домінування та непропорційної влади в патріархальних суспільствах. На міжнародному рівні найпоширенішими формами сексуального насильства під час конфліктів є: *зґвалтування, сексуальне рабство, примусова проституція, примусова вагітність, примусовий аборт, примусова стерилізація, примусовий шлюб, будь-яка інша форма сексуального насильства порівнянної тяжкості*. Сексуальне насильство, пов'язане з конфліктом, також може проявлятися в інших злочинах, таких як торгівля людьми.

СЕКСУАЛЬНЕ НАСИЛЬСТВО З БОКУ ОБОРОННИХ АБО МИРОТВОРЧИХ СИЛ

Яким би ірраціональним і суперечливим це не здавалося, гендерне насильство та сексуальне насильство під час і після війни вчиняються не лише однією стороною, але іноді навіть членами оборонних служб держави або миротворчих місій. Причинами, які пояснюють таку поведінку, можуть бути: фактори, які зменшують внутрішні перешкоди або соціальні стримування проти вираження бажання сексуального насильства та фактори, які зменшують здатність жертви чинити опір. Однак така поведінка не є виправданою чи прийнятною за жодних обставин. Один із таких прикладів стався під час війни в Україні. До поліції звернулася вчителька з міста Вінниці, що на центральному заході України, та повідомила про спробу зґвалтування, ініційована військовослужбовцем територіальної оборони. Згодом чоловіка затримали.¹³

4. ГЕНДЕРНЕ НАСИЛЬСТВО В КРАЇНІ ПЕРЕБУВАННЯ

Гендерне насильство може мати місце як у приватному, так і в громадському просторі. Жінки та діти все ще можуть стикатися з формами гендерного насильства також у приймаючій країні, піддаючись підвищеному ризику жорстокого поводження за різних обставин, спричинених розлученням із сім'єю та спільнотою підтримки в країні походження. Постраждали часто не мають доступу до послуг захисту та соціальної допомоги в країні притулку через мовні бар'єри, відсутність інформації, страх відмови у наданні статусу біженця або стигматизації з боку нової спільноти.¹⁴ Мал.

5 - Прояв гендерного насильства вдома, на роботі, в лікарні, на вулиці

! Вдома. Найчастіше агресором є партнер/колишній партнер, але також може бути господар/власник житла у випадку біженців. Румунський закон про насильство в сім'ї також поширюється на людей, які встановлюють зв'язки, подібні до зв'язків між подружжям або між батьками та дітьми, незалежно від того, чи жили вони з агресором, предками та нащадками партнера, а також їхніми братами та сестрами, відповідно особа, яка виконує роль опікуна або інша особа, яка фактично чи законно здійснює права щодо особи дитини.

На роботі. Жінки-біженки можуть стикатися з домаганням та насильством на роботі з боку колеги того ж ієрархічного рівня, начальника або третьої сторони (наприклад, клієнтів, пацієнтів, студентів тощо). Такі образливі поведінки та практики можуть мати місце як у фізичному просторі компанії та/або підрозділі, де працюють працівники, так і в онлайн-просторі та просторах, пов'язаних з роботою, наприклад ті, що стосуються дистанційної роботи, роботи вдома чи місця проживання, надані роботодавцем.

В лікарні. Гендерне насильство найчастіше має форму акушерського насильства. Це проявляється у вигляді фізичного, сексуального та/або словесного насильства, залякування, примусу чи приниження породіль або примусу до процедур проти їх волі з боку медичного персоналу.

На вулиці. Нерідко акти домашнього насильства відбуваються і в публічному просторі, коли агресор переслідує жертву навіть попри винесення охоронного ордеру. Про такі ситуації необхідно негайно повідомляти поліцію. Але вуличне насильство часто також відбувається з боку невідомих людей і може проявлятися у вигляді фізичної, вербальної або сексуальної агресії, метою якої є залякування.

ВДОМА / ТИМЧАСОВЕ ЖИТЛО

Навіть якщо воно відбувається в приватній домівці або в місці тимчасового проживання, домашнє або сімейне насильство є порушенням закону, і жертва користується заходами захисту. У Румунії жертви мають можливість отримати тимчасовий охоронний ордер (виданий поліцією), який включає виселення агресора з дому, навіть якщо він є власником, або заборону контакту з жертвою. Поліція зобов'язана втручатися в ситуації домашнього насильства, а також у ситуації жорстокого поводження, сексуальної агресії, незалежно від стосунків між жертвою та агресором.

Жінки-біженки можуть зіткнутися з підвищеним ризиком сексуального або економічного насильства з боку орендодавців або господарів в країні, в якій вони знайшли притулок. Такі приклади були оприлюднені у випадку війни в Україні. У Великобританії багато молодих самотніх жінок повідомляли про пропозиції вийти заміж і сексуальні послуги від чоловіків в обмін на проживання.¹⁵ У Румунії є власники, які скористалися державними програмами компенсації витрат на розміщення біженців, приймаючи більше людей, ніж місткість будинку, або утримуючи гроші, надані державою для харчування біженців.¹⁶ Такі дії є серйозним порушенням закону, про що слід повідомляти в поліцію. Треба знати, що Управління соціальної допомоги, яке надає субсидії на проживання та харчування в Румунії за так званою програмою 50/20, має обов'язок проводити періодичні перевірки на місці щодо дотримання умов для надання субсидії.

НА РОБОТІ

Кожна людина може постраждати від насильства та домагання у сфері праці. Ризик може бути вищим для жінок-біженок через їхній статус, відсутність знань про права в країні перебування або мовний бар'єр, через що може бути важко повідомити про неприйнятні поведінки та практики.

Часто працівниці сприймають насильство та домагання як «частину роботи» і не повідомляють про них через страх втратити роботу, відсутність достатньо безпечних і ефективних механізмів повідомлення або відсутність впевненості в тому, що скарга буде розглянута справедливо роботодавцем. Відповідно до закону, роботодавці в Румунії зобов'язані запобігати та боротися з домаганнями та дискримінацією за ознакою статі та критеріями ідентичності, розробляючи внутрішню політику боротьби з домаганнями та навчальні та інформаційні програми для працівників. У Розділі 6 ми надаємо інформацію про компетентні установи, куди можна повідомити про випадки домагань на робочому місці, якщо такі ситуації не вирішуються роботодавцем.

Сфера праці може перетинатися з домашнім насильством, яке серйозно впливає на продуктивність, здоров'я та фізичну, психічну та економічну безпеку жертв, особливо для жінок, які виконують домашню роботу або працюють вдома.¹⁷ Також існує ризик того, що жертви домашнього насильства будуть переслідуватись на роботі або навіть піддаються нападу на роботі з боку винуватця домашнього насильства.

В ЛІКАРНІ

У лікарні гендерне насильство найчастіше приймає форму акушерського насильства. Це проявляється у вигляді фізичного, сексуального та/або словесного насильства, залякування, примусу або приниження породіль або примусу до процедур проти їх волі з боку медичного персоналу. Цей тип насильства є незаконним і може бути покараним, якщо про нього буде повідомлено. Скарги можна подати керівництву лікарні, місцевій владі, якій підпорядковується лікарня (мерії або Рада повіту), Колегії лікарів повіту, де розташований медичний пункт, або поліції. Обмеження доступу до контрацептивів чи послуг з проведення абортів є ще однією формою гендерного насильства, яке непропорційно впливає на жінок і дівчат, і є порушенням права на здоров'я. У Румунії аборт є законним, якщо термін вагітності не перевищує чотирнадцять тижнів. Переривання вагітності також можливе після чотирнадцяти тижнів, але тільки за край обмежених умов.

НА ВУЛИЦІ

Акти гендерного насильства можуть відбуватися і в публічному просторі, агресор слідує за жертвою, коли йде на роботу чи забирає дитину зі школи, іноді навіть незважаючи на прийняття охоронного ордеру. Про такі ситуації необхідно терміново повідомляти поліцію, оскільки порушення охоронного ордеру є серйозним правопорушенням. Вуличне домагання також часто відбувається з боку незнайомців, сусідів, колег тощо і це може проявлятися через фізичну, словесну або сексуальну агресію, метою якої найчастіше є залякування. Такі дії можуть каратися як кримінально, так і протиправно, штрафом.

5. НАСЛІДКИ ГЕНДЕРНОГО НАСИЛЬСТВА ТА ЗАГАЛЬНІ РЕАКЦІЇ

Жінки та дівчата можуть відчувати різноманітні та суперечливі почуття, коли вони перебувають у насильницькій ситуації або стосунках. Це нормально, коли такі почуття виникають, особливо коли кривдник є інтимним партнером або кимось, хто відомий і якому довіряє жертва. Вони можуть відчувати сором, провину, безпорадність, гнів, страх, безнадію, смуток, розгубленість або відсутність довіри до оточуючих. Соціальні наслідки, такі як соціальна стигматизація та звинувачення жертви, можуть сприяти погіршенню цих емоційних наслідків.

Внаслідок травми жертви гендерного насильства можуть переживати постійний стан боротьби, втечі або завмирання (також відомий як реакція «боротьба або втеча»), що призводить до труднощів у прийнятті рішень і відсутності впевненості у власній здатності знайти безпеку. Іншим ефектом є відчуття ізоляції та відсутність підтримки з боку оточуючих. Такі почуття є нормальними, тому що слова та дії кривдника мають на меті викликати у жертви такі почуття. Окрім психологічних та емоційних наслідків, жертва може зазнати великого ризику фізичного та репродуктивного здоров'я, іноді навіть смерті. На малюнку нижче описано чотири типи наслідків, які можуть зазнати жертви в результаті насильства.

Мал. 6 – Наслідки гендерного насильства над жертвами

НАСЛІДКИ ГЕНДЕРНОГО НАСИЛЬСТВА ДЛЯ ЖЕРТВ

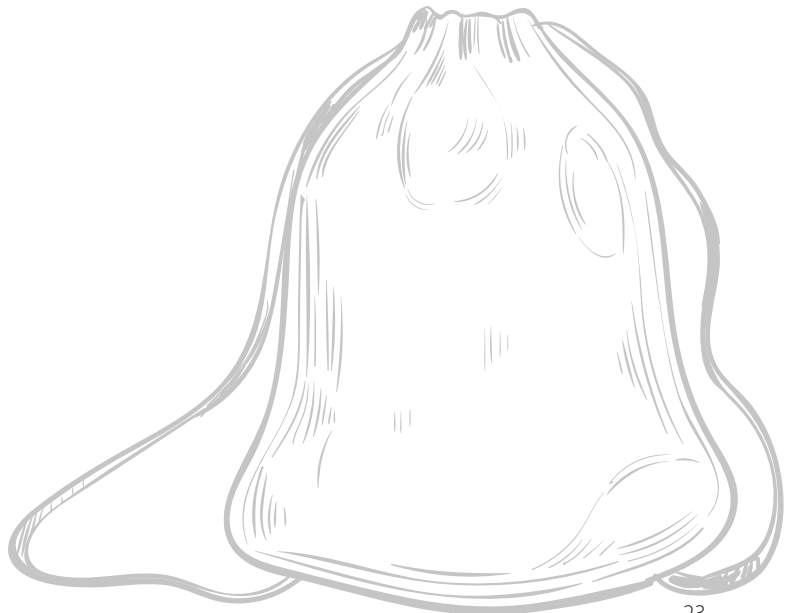
У випадку травми надзвичайно важливо, щоб ті, хто пережив насильство, зосередили свої зусилля на своєму фізичному та психічному здоров'ї. Додаток 2 містить перелік деяких ідей щодо догляду за собою

6. ЗАХИСТ ВІД ГЕНДЕРНОГО НАСИЛЬСТВА ТА ТВОЇ ПРАВА В РУМУНІЇ

Права біженців регулюються Законом № 122/2006 про надання притулку в Румунії, яка в основному надає аналогічні права румунським громадянам, за винятком деяких політичних прав, таких як право голосу та бути обраним на державні посади. Вони користуються низкою прав і коли вони знаходяться в процесі вирішення своєї заяви про надання притулку (Закон № 123/2006 про надання притулку в Румунії), включаючи правову та медичну допомогу, розміщення в центрах прийому та розміщення або доступ до ринку праці і до освіти. Жінки та дівчата-біженки можуть звернутися до ряду служб захисту, правової та соціальної допомоги, якщо вони зазнають певної форми гендерного насильства.

У повіті Сібіу Асоціація A.L.E.G., організація, акредитована як постачальник соціальних послуг, безкоштовно надає ліцензовані послуги інформаційно-консультаційного центру з протидії та боротьби з домашнім насильством. Допомога надається за попередньо встановленим записом за тел. 0753 893 531 з понеділка по п'ятницю з 09:00 до 17:00.

У разі коли особа стикається з ситуацією домашнього насильства, щоб усунути небезпеку, вона може звернутися до однієї або кількох установ, залежно від ситуації, в якій вона перебуває, до:

СЛУЖБИ ПІДТРИМКИ ЖЕРТВ ДОМАШНЬОГО НАСИЛЬСТВА

Служба екстреної допомоги 112, оператору описується безпосередня небезпечна ситуація

Відділ поліції, в територіальному радіусі якого має місце проживання/реєстрації, подавши заяву про кримінальне правопорушення проти агресора. Поліцейські фіксують скаргу потерпілої та направляють її до судово-медичної служби або до відділення невідкладної медичної допомоги.

Кол-центр - 0800 500 333 з графіком 24 години на добу 7 днів на тиждень, безкоштовна телефонна лінія для постраждалих від домашнього насильства, торгівлі людьми чи гендерної дискримінації.

Відділення екстреної медичної допомоги або Служба Судової Медицини (SML) – у випадку коли потерпіла отримала тілесні ушкодження або психологічну травму, вона може звернутися до відділення екстреної медичної допомоги для оцінки/лікування відповідно. Екстрена медична допомога є безкоштовною. Медичний лист, який потерпіла може отримати з лікарні, допомагає отримати медичну довідку. Якщо стан здоров'я дозволяє, потерпіла повинна звернутися до судово-медичної служби для отримання судово-медичної довідки, що підтверджує агресію.

Постачальники соціальних послуг – Головні Управління Соціальної Допомоги та Захисту Дитини (DGASPC), Управління Соціальної Допомоги (DAS) або неурядові організації. Вони можуть надати основні послуги, психологічні та юридичні консультації, інформацію та направлення до притулків. Ці послуги можуть бути надані, навіть якщо відповідна особа звернулася з проханням про втручання поліції через службу екстреної допомоги 112, навіть якщо вона подала заяву про вчинене кримінальне правопорушення проти агресора.

Суди та органи прокуратури – постраждала особа може звернутися безпосередньо до суду з проханням про видачу охоронного ордеру та до прокуратури із заявою про вчинене кримінальне правопорушення.

КРИЗОВІ ЦЕНТРИ В РУМУНІЇ ДЛЯ ЖІНОК З УКРАЇНИ

Бая-Маре: вул.В. Александрі № 18, муніципалітет Бая-Маре, повіт Марамуреш. Тел. **00380953206692**, електронна адреса: safespace@assoc.ro

Брашов: Центр для біженців Бізнес-центру, трансферу технологій та бізнес-інкубатора, вул. Інститутулуй № 35. Тел. **0751 945 575**, електронна адреса: safespace@agapedia.ro

Бухарест: Бульвар Дімітріє Помпею № 3, гуртожиток Е, Сектор 2. Тел. **077 1021 044**, електронна адреса: safespace@necuvinte.ro

Тиргу-Муреш: вул. Молдовей № 1. Тел. **0740 615 405**, електронна адреса: safespace@eehirh.org

Ці послуги представлені нижче більш детально, і на додаток до них згадуються інші служби, які пропонують підтримку у випадку домагань і насильства на робочому місці. У Додатку 3 ви знайдете план безпеки на випадок, якщо вам доведеться залишити свій дім.

а. СЛУЖБИ ЗАХИСТУ

Повітова поліцейська інспекція (IPJ)

У випадках домашнього насильства поліція може діяти після:

- подання **письмової заяви/скарги** до відділу поліції (запросити реєстраційний номер запиту). Скарга повинна містити: *ім'я, прізвище, персональний цифровий код, дані про особу та адресу жертви та адресу жеркви, опис діяння, яке є об'єктом скарги, зазначення агресора та засобів доказування*, та подана протягом максимум 3 місяців з моменту інциденту.
- телефонний дзвінок до підрозділу поліції або за **номером екстреної допомоги 112**

Поліція встановлює наявність ризику, надає інформацію про права та послуги, до яких можна отримати доступ, і може видати **тимчасовий охоронний ордер проти агресора** з терміном дії 5 днів. Коли тимчасовий охоронний ордер підтверджується прокурором, він складає запит до судді про видачу **охоронного ордеру** з максимальним терміном дії 6 місяців.

Детальніше в розділі на <https://www.politiaromana.ro/ro/prevenire/violenta-domestica>

В.МЕДИЧНІ ПОСЛУГИ

Відділення екстреної допомоги

Визначає, оцінює/лікує фізичні ушкодження або психологічні травми. Екстрена медична допомога є безкоштовною. Медичний лист, який жертва може отримати з лікарні, допомагає при отриманні судово-медичної довідки. Якщо стан здоров'я дозволяє, жертва повинна звернутися до судово-медичної служби для отримання медичної довідки для встановлення агресії.

Повітова служба судової медицини (SML)

Констатує фізичну або сексуальну агресію та видає **медично-правову довідку**, яка є важливим доказом як перед цивільним судом, який виносить рішення про охоронний ордер, так і перед органами, які аналізують заяву про вчинене кримінальне правопорушення. Судово-медичну довідку необхідно вимагати протягом максимум **30 днів** з дати травматичної події, вона видається за плату, 38 леїв за фізичну агресію, відповідно 50 леїв за сексуальну агресію. Адреса: Сібіу, вул. Ізворулуй, № 1, режим роботи понеділок-п'ятниця, з 09:00 до 12:00, тел. **0269 211 583**.

С. СЛУЖБИ СОЦІАЛЬНОЇ ДОПОМОГИ

Національне агентство з питань рівних можливостей жінок і чоловіків (ANES)

Надає національну безкоштовну телефонну лінію **0800 500 333**, доступну 24/24, для людей, які зазнали **домашнього насильства, торгівлі людьми або гендерної дискримінації**. Ви можете отримати *інформацію, направлення до компетентних установ*, первинну консультацію юридичного та психологічного характеру. Детальніше тут: <https://anes.gov.ro/call-center/>

Постачальники соціальних послуг – Генеральні управління соціальної допомоги та захисту дитини у кожному повіті, Управління соціальної допомоги при меріях або неурядові організації – пропонують інформацію, направлення, психосоціальні, юридичні консультації, підтримку, притулок.

Управління соціальної допомоги (DAS)

Втручається у випадки домашнього насильства, надаючи соціальні послуги через мобільну групу, яка оцінює та вживає необхідних заходів для подолання безпосереднього ризику. З DAS Сібіу можна зв'язатися за номером телефону: **0800 811 822**, номер безкоштовний і доступний 24 години на добу.

Головне Управління Соціальної Допомоги та Захисту Дитини (DGASPC)

На рівні повіту Сібіу працює приймальний **Центр екстреної допомоги «Св. Ана»' та Захищене житло Вікторія**. Допуск здійснюється після первинної оцінки випадку. Надається сімейна допомога жертві та неповнолітнім, проживання на певний період, захист від агресора, медична допомога, психосоціальне консультування, освіта, реінтеграція сім'ї та громади, соціальне включення/реінтеграція, працетерапія, групові заходи. Повідомити про випадки домашнього насильства можна безпосередньо в офісі Управління за адресою: вул. Митрополією, № 2, Сібіу або за телефоном **0269 215 177** або **0800 800 227. 3 2022** року воно також координує консультаційний центр для агресорів

Телефон довіри для дітей

Про випадки насильства над дітьми або домашнього насильства можна повідомляти DGASPC. **119** – єдиний номер телефону на національному рівні для повідомлення про випадки насильства, зневаги, експлуатації та будь-яких інших форм насильства над дітьми. Номер безкоштовний з будь-якої стаціонарної чи мобільної мережі, на нього відповідають консультанти відділів соціальної допомоги та захисту дітей.

Приватні центри екстреної допомоги

Притулки надають безпечний простір протягом обмеженого періоду часу для жінок та їхніх дітей, які опинилися в ситуації домашнього насильства, щоб відновити рівновагу та впевненість у собі. Розташування цих центрів є конфіденційним. Можуть бути запропоновані такі послуги, як: *психосоціальне консультування, юридична допомога, початок кримінального або шлюбнорозлучного процесу, підтримка в пошуку роботи або житла, вирішення проблем, пов'язаних з навчанням дітей, отримання документів, що посвідчують особу.*

У повіті Сібіу є наступні центри:

- Центр екстреної допомоги Асоціації Жінок: тел. **0771 148 384, 0771 148 385,**
- Центр Німецького Християнського Жіночого Дому Естера: тел. **0752 261 819, 0721 162 093.**

D. СЛУЖБИ СУДІВ І ПРОКУРАТУРИ

У разі домашнього насильства, жертва може звернутися безпосередньо до суду з проханням про видачу охоронного ордеру та до прокуратури із заявою про кримінальне правопорушення.

Охоронний ордер (ОО)

У випадках **домашнього насильства** жертва може подати запит про видачу охоронного ордеру (стандартної форми) проти агресора безпосередньо до суду, він звільняється від гербового збору, видається максимум на 6 місяців. Порушення ордеру є злочином і карається позбавленням волі від одного місяця до одного року. Примирення сторін (після відкликання заяви) знімає кримінальну відповідальність. Метою ордеру є захист особи, життя, фізичній чи психічній недоторканості чи свободі якої загрожує насильство з боку члена сім'ї, а також усунення небезпечного стану. Акти насильства можна підтвердити свідками, будь-якими письмовими документами, аудіо/відеозаписами, фотографіями. Якщо агресор порушує охоронний ордер, необхідно викликати екстрену службу 112. Модель запиту охоронного ордеру: <https://anes.gov.ro/informatii-utile-pentru-victimele/>, інструкція щодо заповнення заяви про видачу охоронного ордеру: <https://anes.gov.ro/wp-content/uploads/2018/04/Anexa-1.pdf>

Заява про вчинення кримінального правопорушення в прокуратуру або поліцію

Подається заява до прокуратури/поліції, в якій висловлюється бажання притягнути агресора до кримінальної відповідальності шляхом штрафу, тюремного ув'язнення або заборони наблизитися до вас. Попередня скарга складається в письмовій формі і повинна бути подана протягом не більше 3 місяців з дня складення акта. Не забудьте запросити реєстраційний номер. Для жертв домашнього насильства ця скарга може бути доказом у суді для отримання безстрокового охоронного ордеру. Люди, які не розуміють/розмовляють румунською мовою, мають право на безкоштовного перекладача.

Центр Дії для Рівності та Прав Людини (ACTEDO)

Громадська організація, яка надає безоплатну правову допомогу через юристів-співпрацівників. Звернутися за юридичною допомогою можна через форму: https://actedo.org/contact_rpb/ або за електронною адресою probono@actedo.org.

е. ПОСЛУГИ ЩОДО ДОМАГАНЬ НА РОБОЧОМУ МІСЦІ

Територіальна Інспекція Праці (ІТМ)

Якщо роботодавці не дотримуються своїх зобов'язань щодо запобігання та боротьби з **домаганнями на робочому місці**, вони можуть бути оштрафовані. Ви можете зробити віртуальний або фізичний звіт до ІТМ. Заповніть форму петиції або надішліть петицію електронною поштою до ІТМ в повіті, де ви працюєте.

Контакти всіх ІТМ в країні можна знайти тут: <https://www.inspectiamuncii.ro/contact>. Зразок петиції: <https://www.inspectiamuncii.ro/petitie-si-sesizari>. Для цього клопотання готується письмова історія актів домагань, а також кроки, вжиті для оскарження актів домагань на робочому місці. Запитується реєстраційний номер петиції. Подана петиція не буде анонімною, але інспекторів можна попросити залишитися анонімними під час розслідування ситуації з роботодавцем.

Звернення до суду (цивільно-правова відповідальність)

Щоб усунути наслідки або отримати компенсацію за збитки, заподіяні актами домагань на робочому місці (наприклад, моральну шкоду), можна звернутися до суду з проханням про виклик проти роботодавця або агресора. Заява може бути подана протягом 3 років з дати акта та звільняється від гербового збору.

Національна Рада з Питань Боротьби з Дискримінацією (CNCD)

Може накладати санкції на роботодавців, приватні чи державні установи чи навіть на окремих осіб, коли йому повідомляють про акти **утисків на основі дискримінації**. Петицію можна подати особисто, без допомоги юриста, через платформу CNCD <https://www.cncd.ro/depune-o-petitie/>. Зразок петиції: <https://www.cncd.ro/wp-content/uploads/2020/12/Model-petitie-pt-site.docx>. Скарга може бути подано протягом максимум 1 року з дати акту дискримінації/домагання. Для того, щоб скарга була прийнята, має бути доведено, що домагання виявлялося як форма дискримінації за критерієм, що захищається ідентичністю, таким як *раса, національність, етнічна приналежність, мова, релігія, соціальна категорія, переконання, стать, сексуальна орієнтація, належність до неблагополучної категорії, вік, інвалідність, статус біженця чи шукача притулку або будь-який інший критерій, який призводить до створення залякуючого, ворожого, принизливого або образливого середовища*. Петиція не буде анонімною, а відповідач може отримати лише попередження або штраф. Щоб усунути наслідки або отримати компенсацію за збитки, спричинені діями агресивних дій (наприклад, невиплата заробітної плати, несправедливе звільнення, компенсація та моральна шкода або скасування несправедливого звіту внутрішньої дисциплінарної комісії), відповідна особа можна звернутися до ІТМ та/або до суду.

Служби доступні в Україні:

- Національна «гаряча лінія» з питань протидії домашнього насильства, торгівлі людьми та гендерної дискримінації – **0 800 500 335** або 116 123 (безкоштовні номери по всій Україні). Якщо запитується інформація щодо питань, пов'язаних із гендерним насильством (включаючи насильство в сім'ї), торгівлю людьми, стражданнями переміщеної особи, пов'язаними з війною, у зоні поточної війни

або на іншій тимчасовій території, невідконтрольній озброєним особам, можна звернутися до служби, яка працює цілодобово, за принципом анонімності та конфіденційності. Інформацію надають психологи, юристи, соціальні працівники. Служба також доступна за наступними засобами зв'язку:

- * · Skype – користувач lastrada-ucraina
- * · Facebook - @lastradaukraine
- * · E-mail - hotline@la-strada.org.ua
- * · Telegram - @NHL116123
- * · Instagram - @lastradaukraine

• Національна телефонна лінія для дітей та молоді – **0 800 500 225** або **116 111** (безкоштовні номери по всій Україні). Лінія працює цілодобово, за принципом анонімності та конфіденційності. Інформацію можна отримати від психологів, юристів, соціальних працівників, педагогів з наступних аспектів:

- * насильство та домагання
- * трудова експлуатація, дискримінація, порушення прав
- * психологічні проблеми, проблеми зі здоров'ям
- * безпека в онлайн-середовищі
- * проблеми з алкоголем/наркотиками та іншими залежностями
- * сексуальна обізнаність
- * подолання наслідків збройного конфлікту
- * інші проблеми

• Служба також доступна за наступними засобами зв'язку:

- * · Facebook - @childhotline.ukraine
- * · Instagram - @childhotline_ua
- * · Telegram - @CHL116111

7. ДОДАТКИ

ДОДАТОК 1 – АНКЕТА САМООЦІНКИ СТОСУНКІВ ПАРИ

Ця анкета розроблена для тих, хто хоче дізнатися, чи перебувають вони у насильницьких стосунках. Якщо ви опинилися в ситуації домашнього насильства, знання ознак може допомогти вам краще зрозуміти ситуацію. Інколи буває важко розпізнати насильство з боку інтимного партнера. Є багато речей, які партнер може зробити, щоб діяти образливо, контролюючи. Це одні з найпоширеніших. Ваш партнер...

- звинувачує вас у тому, як він діє чи почувається?
- каже, що без нього ви були б нікчемою?
- викликає у вас відчуття, що немає виходу зі стосунків?
- звинувачує у своїй поведінці алкоголь або наркотики?
- поводитьься дуже ревниво або власницько?
- дзвонить вам кілька разів, щоб переконатися, що ви там, де обіцяли?
- говорить вам погані речі чи висміює вас?
- залякує вас або погрожує вам, якщо не отримує бажаного?
- соромить вас перед друзями та родиною?
- викликає у вас відчуття, що ви не можете піклуватися про себе чи приймати рішення?
- змушує вас займатися сексом?
- применшує або висміює ваші досягнення?
- заважає вам робити те, що ви хочете?
- відокремлює вас від вашої родини та друзів?
- контролює всі гроші, навіть ваші?
- допитує вас про те, де і з ким ви були?
- погрожує вам насильством?
- поводитьься з вами жорстоко: штовхає, вдарює, б'є, тощо?

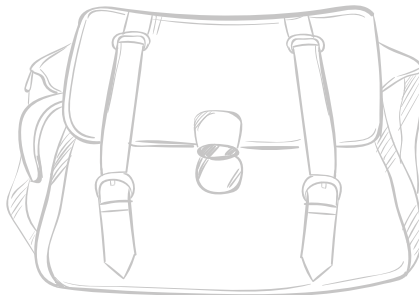
Цей тест не є офіційною оцінкою ваших стосунків чи поведінки вашого партнера. Це інструмент, який може допомогти вам краще зрозуміти, чи перебуваєте у ваших стосунках, які можна вважати насильницькими — емоційно, фізично чи обома. Деякі конфлікти можуть бути здоровими і є природною частиною стосунків. Конфлікт може стати шкідливим, коли він загострюється і стає агресивним, неприємним, повторюваним і неповажним. Якщо ви опинилися в ситуації домашнього насильства, корисно знати, як безпечно впоратися з ситуацією.

*Коли будете готові, зверніться до соціальних служб зазначених вище або перегляньте Додаток 3 із кроками для плану/багажу безпеки. Ви не самотні, і підтримка доступна. Якщо допомога потрібна негайно, телефонуйте **112**. Також можна зателефонувати на **Національну лінію 0800 500 333**.*

ДОДАТОК 2 - САМОДОПОМОГА ПРИ ТРАВМІ

Після жорстокого поводження ви можете відчути наслідки травми як на емоційному та поведінковому рівні, так і фізичному або духовному. Щоб мати змогу справлятися з такими ситуаціями, нижче наведено кілька ідей, які були корисні іншим людям у подібних випадках. ОБЕРИ і для себе, щоб тобі було краще:

- Дозволь собі відчути те, що ти відчуваєш (плач, тремти, глибоко дихай/вдихай)
- Познач те, що ти відчуваєш (злість, гнів, сором, провина, смуток тощо)
- Підтримуй відкрите спілкування з іншими та проси допомоги у оточуючих, коли вона тобі потрібна
- Пам'ятай, що ти можеш вибирати, ти вирішуєш
- Знайди довірену особу, щоб поговорити з нею
- Використовуй «позитивні» слова та мову
- Опиши, що з тобою відбувається, пиши подробиці
- Слідкуй за своїм здоров'ям (займись фізичними вправами та спортом, дотримуйся режиму сну, пий воду, збалансовано та регулярно харчуйся, зменш споживання кофеїну та/або алкоголю)
- Роби те, що тобі подобається і приносить радість (читай, розфарбовуй, пиши, співай, танцюй, гуляй, малюй тощо)
- Будь терплячою до себе
- Отримуй якомога більше інформації, щоб мати можливість приймати рішення
- Плануй своє майбутнє
- Розбивай великі завдання на менші
- Попроси друзів і родину про допомогу
- Займись тими заняттями, які раніше тобі подобались
- Медитуй, молись або практикуй ритуали твоєї віри
- Відвідай нові місця
- Прочитай історії інших переможниць, які подолали важкі часи

ДОДАТОК 3 - ПЛАН/БАГАЖ БЕЗПЕКИ

Що ти можете зробити, щоб безпечно піти?

Будь готова до надзвичайних ситуацій:

Знай попереджувальні ознаки насильства; Визнач безпечні зони будинку, де ти можеш сховатися (уникай невеликих закритих приміщень без виходу або кімнат із можливою зброєю, таких як кухня); Вибери кімнату з телефоном і дверима назовні або вікном; Встанови код (слово або сигнал), щоб попередити дітей, друзів або сусідів про те, що ти в небезпеці, і вони повинні викликати поліцію.

Складай план втечі:

Тримай свою машину заправленою. Сховай запасний ключ від автомобіля в місці, куди можна швидко отримати доступ; Зберігай в безпечному місці певну суму грошей, одяг, важливі номери телефонів і документи, що посвідчують твою особу і твоїх дітей; Повтори безпечний швидкий вихід кілька разів. Якщо у тебе є діти, повтори з ними план втечі як гру; Зберігай список екстрених контактів. Запитай кількох довірених людей, чи можеш ти зателефонувати до них, якщо тобі знадобиться ночівля або звернутися до поліції.

Захисти свою приватність:

Звертаючись за допомогою, важливо замести сліди, особливо під час користування телефоном або комп'ютером; Спробуй подзвонити з іншого телефону за межами спільного проживання; Використовуй передоплачену телефонну картку (якщо ти користуєшся домашнім стаціонарним телефоном, номери телефонів, за якими телефонуєш, можуть бути вказані, за запитом, у рахунку); Перевір налаштування мобільного телефону. Існують технології мобільного телефону, які зловмисник може використовувати для прослуховування дзвінків, відстеження твого місцезнаходження або використання мобільного телефону як пристрою відстеження, якщо він має GPS; Отримуй інший мобільний телефон із передплаченою картою або скористайся іншим мобільним телефоном, про який зловмисник не знає.

Комп'ютерна та інтернет-безпека:

Дізнайся, як вибірково видалити історію веб-перегляду. Видалення всієї твоєї історії може бути сигналом для твого партнера, що ти намагаєшся щось приховати, тому будь дуже обережна; Використовуй режим анонімного перегляду в браузері, щоб сторінки, які ти переглядаєш, не зберігалися в історії комп'ютера; Будь обережна з електронними листами та повідомленнями, які ти надсилаєш, твій партнер може знати,

як отримати доступ до твого облікового запису або знати ваш пароль. Подумай про створення нового облікового запису електронної пошти, про який він нічого не знає; Зміни паролі до послуг онлайн-банкінгу або будь-яких інших облікових записів; Вибирай паролі, які зловмисник не може вгадати, використовуючи різні комбінації; Захисти себе від пристроїв GPS-спостереження та запису. Пристрої GPS можуть бути заховані у твоєму автомобілі, сумці чи інших предметах, які ти носиш з собою. Не забудь перевірити!; Май на увазі, що агресор може використовувати приховані камери, щоб перевірити тебе; Якщо ти виявиш будь-які пристрої відстеження або запису, залиш їх там, поки не будеш готова піти. Хоча у тебе може виникнути спокуса видалити їх, це попередить кривдника та змусить його ще більше запідозрити твої наміри.

Захисти себе навіть після відходу:

Захистити себе так само важливо і після того, як ти пішла; Знайди місце, де твій колишній партнер не зможе тебе знайти. Якщо у тебе є діти, можливо, тобі доведеться перевести їх в іншу школу; Для рахунків і кореспонденції використовувати поштову скриньку; Анулюй старі банківські рахунки та кредитні картки; Використовуй інший банк, якщо відкриваєш нові рахунки; Зміни свій розпорядок дня, якщо перебуваєш в одній зоні з агресором; Обирай інший маршрут на роботу: уникай місць, де тебе можуть знайти, наприклад супермаркету, до якого ви ходили разом.

Завжди тримайте при собі заряджений мобільний телефон і телефонуй за номером 112, коли відчуваєш небезпеку. Дізнайся більше про те, як діяти в ситуації домашнього насильства: <https://aleg-romania.eu/primeste-ajutor/>

ДОДАТОК 4 - ПОЯСНЕННЯ ТЕРМІНОЛОГІЇ, ЯКА ВИКОРИСТОВУЄТЬСЯ В ЦЬОМУ ПОСІБНИКУ

Зловживання – неналежне використання влади, за допомогою якої злочинець має контроль або певні переваги над особою/жертвою.

Агресор - особа, група, установа, яка зловживає владою. Це міф, що сексуальне та гендерне насильство вчиняється незнайомими людьми – більшість таких дій скоюють знайомі люди, і багато насильницьких інцидентів є навмисними та спланованими заздалегідь. Агресори/насильниками також можуть бути інтимні партнери, члени родини, близькі родичі та друзі, впливові члени спільноти. Через дискримінаційну практику надання послуг навіть сили безпеки та солдати, миротворці, громадські/гуманітарні працівники можуть стати агресорами. Агресорами/насильниками також можуть бути інтимні партнери, члени родини, близькі родичі та друзі, впливові члени спільноти. Через дискримінаційну практику надання послуг навіть сили безпеки та солдати, миротворці, громадські/гуманітарні працівники можуть стати агресорами.

Шукач притулку - будь-яка особа, яка просить міжнародного захисту. У деяких країнах він використовується як юридичний термін для позначення особи, яка подала заяву на отримання статусу біженця або статусу додаткового міжнародного захисту та яка ще не отримала остаточного рішення щодо своєї заяви. Це може стосуватися особи, яка ще не подала заяву, але може мати намір або потребує міжнародного захисту. Не всі шукачі притулку будуть визнані біженцями.

Згода - коли людина робить усвідомлений вибір вільно і добровільно погодитися щось зробити. Вираз проти її волі використовується для вказівки на відсутність інформованої згоди. Немає згоди, якщо згода отримана шляхом використання погроз, сили або інших форм примусу, викрадення, шахрайства, обману або введення в оману.

Емігрант/ка – це люди, які вирішили переїхати через міжнародні кордони не через пряму загрозу переслідування, серйозної шкоди чи смерті, а виключно з інших причин, таких як покращення умов життя. На відміну від біженців, емігранти [в принципі] користуються захистом власного уряду, навіть перебуваючи за кордоном. Якщо вони повернуться, вони продовжуватимуть користуватися цим захистом.

Жінка — термін, який використовується в контексті розширення прав і можливостей і заохочення, щоб висловити, що жінки відіграють активну роль у процесі профілактики та втручання і є не просто об'єктом процесу, а й «експертами за досвідом».

Гендер – соціальні відмінності між чоловіками та жінками, яких навчають. Хоча соціальні відмінності глибоко вкорінені в кожній культурі, вони можуть змінюватися з

часом і мати значні відмінності як всередині, так і між культурами. Стать визначає ролі, обов'язки, можливості, привілеї, очікування та обмеження для чоловіків і жінок у будь-якій культурі.

Домагання - форма насильства, що принижує людську гідність. Воно проявляється в різних неприйнятних формах поведінки та практиках або загрозах такої поведінки та практик, одиничних чи повторюваних, метою чи результатом яких є фізична, психологічна, сексуальна чи економічна шкода.

Переможниці[®] – жінки, які сказали стоп насильству, чиї історії можуть надати сміливості іншим жінкам, які зараз стикаються з ситуаціями насильства та почуваються самотніми або не знають, що робити.

Сила - здатність приймати рішення. Здійснення сили впливає на всі відносини. Коли влада/сила використовується для прийняття рішень щодо власного життя, це стає підтвердженням самосприйняття та самоповаги, що, у свою чергу, заохочує повагу та прийняття інших як рівних. Коли влада/сила використовується для домінування, вона накладає зобов'язання на життя інших, обмежує, забороняє та приймає рішення щодо життя інших. Щоб ефективно запобігати сексуальному та гендерному насильству та реагувати на нього, слід аналізувати та розуміти відносини влади між чоловіками та жінками, жінками та жінками, чоловіками та чоловіками, дорослими та дітьми, а також між дітьми.

Війна/Конфлікт – терміни, що використовуються як синоніми та стосуються збройного конфлікту. Існує два типи конфліктів: 1. міжнародний збройний конфлікт, який виникає, коли існує конфлікт між двома або більшим числом держав, які застосовують збройну силу одна проти одної. У цьому випадку застосовується міжнародне гуманітарне право. 2. неміжнародні збройні конфлікти, які відбуваються в межах однієї держави, збройні суб'єкти воюють проти держави або самих себе.

Біженець/ка - згідно з міжнародним правом і мандатом УВКБ ООН, біженцями є особи за межами країни походження, які потребують міжнародного захисту через побоювання переслідувань або серйозної загрози їхньому життю, фізичній недоторканності чи свободі в країні походження внаслідок переслідування, збройного конфлікту, насильства або серйозних громадських заворушень. Воно використовується in extenso, що однаково стосується шукачів притулку, осіб, які повернулися, та внутрішньо переміщених осіб, людей які отримали певний захист, а також чоловіків і жінок, дітей і дорослих.

Стать – біологічні та фізіологічні особливості чоловіків і жінок; відмінності між статями обмежуються фізіологічними репродуктивними функціями.

Патріархальне суспільство - соціальна система, в якій влада та авторитет над жінками належать чоловікам через культурні норми та звичаї та яка надає перевагу чоловікам, отримуючи можливості в суспільстві за рахунок жінок.

Вживши – термін, який використовується для розширення прав і можливостей жінок, визнаючи, що жінки пережили насильство і не визначаються ним, він визнає, що жінки не лише «терплять» насильство, але й активно прагнуть запобігати насильству, протистояти йому та протистояти йому.

Потерпіла - юридичний термін, що стосується особи, яка зазнала шкоди (включаючи фізичну, психічну або емоційну шкоду або економічні втрати), яка була безпосередньо спричинена злочином, і має право на правосуддя, захист і відшкодування.

Насильство – як засіб контролю та пригнічення емоційного, психологічного, фізичного, сексуального, соціального, віртуального характеру. Хоча агресія є вродженою схильністю, насильству навчаються.

Гендерне насильство, сексуальне насильство, насильство проти жінок – це серйозні порушення фундаментальних прав людини, які закріплюють стереотипи щодо ролей і які заперечують людську гідність та особисту незалежність, впливаючи на розвиток людини. Він представляє психологічне, фізичне та сексуальне насильство, яке проголошує неповноцінність і підпорядкованість жінок і увічнює владу та контроль чоловіків. Гендерне насильство спрямоване як на окрему людину, так і на групу осіб і має руйнівний вплив на життя жертв, переважно жінок і дівчат, воно трапляється в усіх середовищах і також використовується як зброя війни, але також продовжується в передбачуваній безпеці сімейного середовища

Насильство проти жінок - будь-який акт насильства за статтю, який призводить або може призвести до фізичної, сексуальної та психологічної шкоди жінкам і дівчатам, як у приватному, так і публічному порядку. Насильство над жінками є формою гендерного насильства та включає сексуальне насильство.

Домашнє насильство – усі акти фізичного, сексуального, примусового, психологічного або економічного насильства, які відбуваються в сім'ї чи сімейному осередку або між колишнім чи нинішнім подружжям чи партнерами, незалежно від того, проживав або проживає злочинець у одному місці з жертвою чи ні.

Насильство з боку інтимного партнера (чоловіка, партнера), також відоме як домашнє насильство, — це модель образливої поведінки в інтимних стосунках, у тому числі в шлюбі, яка використовується однією особою для отримання або збереження влади та контролю над іншою особою. Це часто включає кілька різних типів насильства, включаючи постійне емоційне/психологічне насильство, фізичне та сексуальне насильство.

8. ПОСИЛАННЯ/ЗАКЛЮЧНІ ПРИМІТКИ

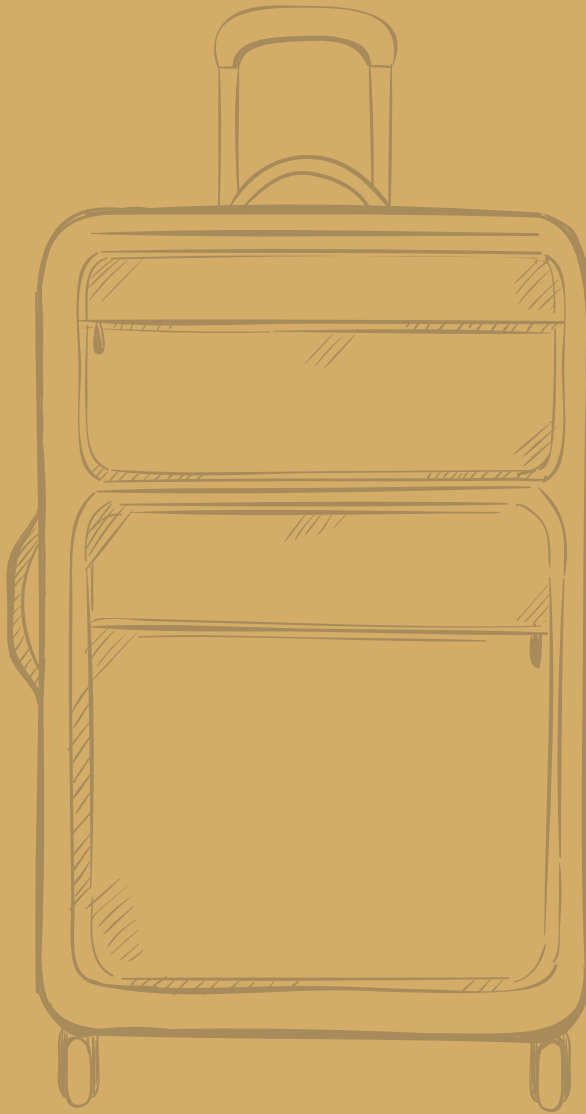
- 1 Kangas, A., Haider, H., and Fraser, E. (2014). *Gender: Topic Guide*. Revised edition with E. Browne. Birmingham: GSDRC, University of Birmingham, UK. <https://gsdrc.org/wp-content/uploads/2015/07/gender.pdf>
- 2 Визначення гендерного насильства, прийняте в цьому посібнику, ґрунтується на Декларації ООН про викоринення насильства проти жінок. <https://www.ohchr.org/en/instruments-mechanisms/instruments/declaration-elimination-violence-against-women>
- 3 Steve Hendrix & Serhii Korolchuk (2022). “On the front lines, Ukrainian women are often the first responders”. <https://www.washingtonpost.com/world/2022/07/03/ukraine-military-women-record-numbers-medics/>; Koh Ewe (2022). ““We Are Not Afraid of Death”: The Ukrainian Women Taking Up Arms Against Russia”. <https://www.vice.com/en/article/qjbdnq/ukrainian-women-soldiers-russia>
- 4 Megan Specia & Emile Duce. (2022). “War Brings Ukraine’s Women New Roles and New Dangers”. <https://www.nytimes.com/2022/08/27/world/europe/ukraine-war-women.html>
- 5 Council of Europe (n.d.). “What is gender-based violence?”. <https://www.coe.int/en/web/gender-matters/what-is-gender-based-violence>
- 6 Council of Europe. (n.d.). „What causes gender-based violence?”. <https://www.coe.int/en/web/gender-matters/what-causes-gender-based-violence>
- 7 UNHCR. (2016). „ Сексуальне та гендерне насильство щодо біженців, репатріантів та внутрішньо переміщених осіб - Посібник УВКБ ООН із запобігання та реагування “. <https://tinyurl.com/24c24a34>
- 8 Текст на малюнку перекладено та адаптовано відповідно до WAVE. (2022). “Preventing and responding to gender-based violence during the war and in post-war settings”. p. 15-17. <https://wave-network.org/wp-content/uploads/Toolkit-English.pdf>
- 9 United Nations Ukraine. (2021). “UN Policy Options - Gender-based Violence”. https://ukraine.un.org/sites/default/files/2021-11/UN%20Policy%20Paper%20on%20GBV_FINAL%20ENG.pdf
- 10 Текст у розділі «Гендерне насильство на етапі біженців» взято з УВКБ ООН. (2016). «Сексуальне та гендерне насильство щодо біженців, репатріантів та внутрішньо переміщених осіб – Посібник УВКБ ООН із запобігання та реагування» p. 9. <https://tinyurl.com/24c24a34>
- 11 Текст у Розділі 3 в основному перекладено та адаптовано згідно з: WAVE. (2022). “Preventing and responding to gender-based violence during the war and in post-war settings”. p. 18-22, 72. <https://wave-network.org/wp-content/uploads/Toolkit-English.pdf>
- 12 United Nations Ukraine. (2021). “UN Policy Options - Gender-based Violence”. https://ukraine.un.org/sites/default/files/2021-11/UN%20Policy%20Paper%20on%20GBV_FINAL%20ENG.pdf
- 13 McKernan, B. (2022). “Rape as a weapon: huge scale of sexual violence inflicted in Ukraine emerges”. <https://www.theguardian.com/world/2022/apr/03/all-wars-are-like-this-used-as-a-weapon-of-war-in-ukraine>
- 14 Davaki, K. (2021). “The traumas endured by refugee women and their consequences for integration and participation in the EU host country”. <https://rm.coe.int/ipol-stu-2021-691875-en-1-1680a23902> p. 28
- 15 Angus Crawford & Tony Smith. (2022). “Homes for Ukraine: Housing scheme called danger to refugees”. <https://www.bbc.co.uk/news/uk-61311046>; Lauren Lewis. (2022). “Ukrainian refugee sent sleazy messages from men after appealing for host”.
- 16 DW. (2022). “«Бізнес з українцями», схема з ввезенням прибутком: скільки грошей приносить прийом біженців». <https://www.scena9.ro/article/program-50-20-cazare-refugiati-ucraina-romania?fbclid=I-wAR1MGq0MuVfU1vwl4u74AYRovkxT7Cz77ULs4rS3b6F9eqGH9c1GcwY2GUM>
- 17 International Labour Organization. (2021). “Violence and harassment in the world of work: A guide on Convention No. 190 and Recommendation No. 206”. https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---dgreports/---gender/documents/publication/wcms_814507.pdf

Ця публікація була підготовлена за фінансової підтримки Центру репродуктивних прав (Center for Reproductive Rights) та Фонду народонаселення ООН, відповідно Міжнародного комітету порятунку. Інформація, тлумачення та висновки не обов'язково відображають погляди донорів або партнерів.

За додатковою інформацією звертайтеся до Асоціації за свободу та гендерну рівність- A.L.E.G. за адресою contact@aleg-romania.eu.

CENTER *for*
REPRODUCTIVE
RIGHTS

CONTACT

✉ contact@aleg-romania.eu

🌐 aleg-romania.eu/

📘 [/alegromania](https://www.facebook.com/alegromania)

📷 [/aleg_romania/](https://www.instagram.com/aleg_romania/)